

150 anys de mina i miners

Els primers temps

Les primeres notícies sobre l'existència de jaciments de carbó mineral a l'Alt Berguedà es remunten a l'any 1780, quan Josep Farguell de Berga i Josep Solanell de Foix, de Ripoll, van obtenir permís d'explotació per tal d'alimentar les fargues de ferro i coure, i forns de vidre, que volien impulsar al Berguedà i al Ripollès. Amb tot, cal esperar a mitjan s. XIX, i més exactament l'any 1851, per trobar en funcionament les primeres mines, concretament a la Pobla de Lillet.

Les primeres empreses mineres importants foren "La Central Bergadana" (1861), "La Perla Bergadana" (1864), i "La Carbonera Española" (1863) que va construir el *tramvia de sang*, que des de la Consolació portava el carbó fins a cal Parraquer (Berga). Des d'aquest punt, el carbó es carregava amb mules que travessaven Berga i feien el camí fins a trobar el "Tramvia o Ferrocarril Económico de Manresa a Berga" que s'havia començat a construir el 1881.

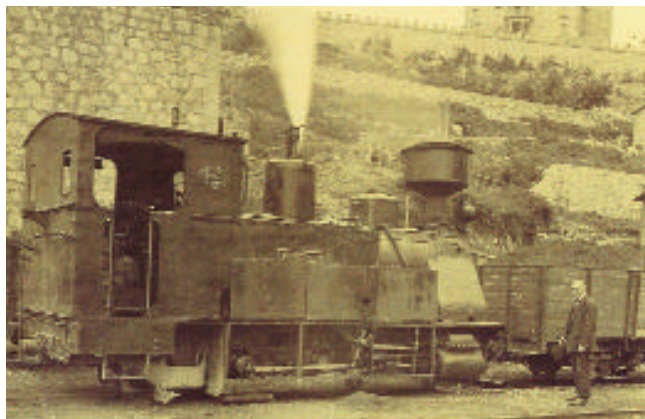
L'any 1881 es constituí la societat "Ferrocarril y Minas de Berga" que va absorbir la societat "La Carbonera

Bocamina Esteve a l'inici del s. XX.
(Foto: A. Vela, Arxiu MMCercs)

"Española" i inicià, ràpidament, la construcció del tren des de Cal Rosal a Guardiola. El nom de la nova societat ho diu tot: no n'hi ha prou amb jaciments, explotacions i miners, calien també mitjans de transport i, més concretament, fer arribar el ferrocarril a l'Alt Berguedà. Tot i que es tractava d'una obra tècnicament difícil i cara, perquè calia construir ponts i túnels fins arribar al terme municipal de Cercs i Guardiola, la societat italiana "Gavaretti, Bobio i Cia" acceptà l'encàrrec de construir la línia i d'explotar les mines que l'empresa minera tenia a Sant Corneli (Cercs).

Les obres del ferrocarril van arruïnar els italians i van quedar paralitzades fins que la concessió ferroviària fou adquirida per un grup financer basc liderat per l'industrial José E. de Olano y Lozaga, que el

Estació de tren Figols-les Mines a començament del s. XX. (Foto: A. Vela, Arxiu MMCercs)

1895 adquirí la totalitat de les accions de l'empresa minera. Les obres del tram Cal Rosal-Guardiola, del que havia de ser el tren del carbó, es van reprendre el 1902 i es van acabar el 1904.

José Enrique de Olano y Loyzaga.
(Foto: Arxiu MMCercs)

L'època d'or de les mines (1893-1914)

José E. de Olano y Loyzaga (1857-1934) era, a més d'industrial, enginyer de mines, i fundà l'empresa "José E. de Olano" que amb pocs anys aconseguí ser la desena pel que fa a la producció en l'àmbit estatal. L'any 1904, quan el tren va arribar a l'estació de Figols-les Mines i a Guardiola, tot estava a punt: una impressionant xarxa de plans inclinats i telefèrics portava el carbó des de les mines situades a diferents nivells fins a l'estació.

La galeria Sant Josep,

electrificada des de 1905, fou la que visità el rei Alfons XIII l'any 1908 i la Infanta Isabel de Borbó el 1916. Els vells llums d'oli foren substituïts progressivament pels de carbur, els matxos començaren a arrossegar fins a set vagonetes plenes de carbó i a estalviar aquesta feina als miners; les làmpades de seguretat substituïren les gàbies amb els ocells i els enginyers de mines organitzaven l'explotació. Les galeries, cada cop més fondes i en constant procés de modernització, van possi-